

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

พ.ศ. ๒๕๖๓

(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘)

ข้อบังคับ
การประชุมรัฐสภา
พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพื่อให้สมาชิกรัฐสภา ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อันมี เป้าหมายสำคัญเพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ นำมาซึ่งประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน ทั้งนี้ โดยยึดหลักการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๖ (๑๑) และมาตรา ๑๕๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย รัฐสภาจึงตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาขึ้นไว้แทนข้อบังคับ การประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ และฉบับที่ผ่านมา ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับ เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

นิยามศัพท์

“รัฐสภา” หมายถึง รัฐสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และให้หมายความ รวมถึงวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุ สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญด้วย

“ประธาน” หมายถึง ประธานของที่ประชุมรัฐสภา

“สมาชิกรัฐสภา” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

“การประชุมรัฐสภา” หมายถึง การประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้ หมายความว่า การประชุมวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดด้วย

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๗๗ ง หน้า ๖๕ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

“ที่ประชุมรัฐสภา” หมายถึง ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้หมายความรวมถึงที่ประชุมวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดด้วย

“สถานที่ประชุมของรัฐสภา” หมายถึง สถานที่ประชุมของรัฐสภา ณ อาคารที่ทำการของรัฐสภา เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่เป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจประชุมในอาคารที่ทำการของรัฐสภาได้ ประธานรัฐสภาอาจกำหนดสถานที่ประชุมของรัฐสภา ณ สถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวก็ได้

“เลขาธิการรัฐสภา” หมายถึง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานรัฐสภาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขาธิการรัฐสภาในการประชุมรัฐสภาตามข้อบังคับนี้

“รองเลขาธิการรัฐสภา” หมายถึง เลขาธิการวุฒิสภาซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานรัฐสภาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นรองเลขาธิการรัฐสภาในการประชุมรัฐสภาตามข้อบังคับนี้

ผู้รักษาการ

ข้อ ๔ ให้ประธานรัฐสภารักษาการตามข้อบังคับ และมีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

หน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา และหน้าที่ของเลขาธิการรัฐสภาและรองเลขาธิการรัฐสภา

หน้าที่และอำนาจ
ของประธานรัฐสภา

ข้อ ๕ ประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นประธานของที่ประชุมรัฐสภา และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติ

(๒) กำหนดการประชุมรัฐสภา

(๓) ควบคุมและดำเนินกิจการของรัฐสภา

(๔) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมรัฐสภาตลอดถึงบริเวณรัฐสภา

(๕) เป็นผู้แทนรัฐสภาในกิจการภายนอก

(๖) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตาม (๗)

(๗) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๖ รองประธานรัฐสภาทำหน้าที่และอำนาจช่วยประธานรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภาหรือปฏิบัติการตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานรัฐสภาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานรัฐสภา	หน้าที่และอำนาจ ของรองประธานรัฐสภา
ข้อ ๗ เลขานุการรัฐสภาทำหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) นัดประชุมคณะกรรมการการครั้งแรก (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมคณะกรรมการการเข้าปฏิบัติหน้าที่ (๓) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง (๔) จัดทำรายงานการประชุมรัฐสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนน (๕) ยืนยันมติของรัฐสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง (๖) รักษาสรรพเอกสารข้อมูลและโสตทัศนวัสดุของรัฐสภา (๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด (๘) ปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ (๙) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย	หน้าที่ของเลขานุการรัฐสภา
ข้อ ๘ รองเลขานุการรัฐสภาทำหน้าที่ช่วยเลขานุการรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่ของเลขานุการรัฐสภา หรือปฏิบัติการตามที่เลขานุการรัฐสภามอบหมาย เมื่อไม่มีเลขานุการรัฐสภา หรือเลขานุการรัฐสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองเลขานุการรัฐสภาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขานุการรัฐสภา	หน้าที่ของ รองเลขานุการรัฐสภา

หมวด ๒

การประชุมรัฐสภา

ส่วนที่ ๑

วิธีการประชุม

ข้อ ๙ การประชุมรัฐสภาให้เป็นการเปิดเผย เว้นแต่คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกรัฐสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ร้องขอให้ประชุมลับก็ได้ให้ประชุมลับ ในการประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมรัฐสภาได้ตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด และให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดที่ประชาชนทั่วไป	การประชุมรัฐสภา การประชุมเปิดเผย
---	--

สามารถรับได้อย่างทั่วถึง โดยจัดให้มีล่ามภาษามือด้วยเว้นแต่มีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ

ในกรณีไม่สามารถถ่ายทอดสดการประชุมตามวรรคสองได้ ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการเผยแพร่บันทึกภาพและเสียงการประชุมดังกล่าวผ่านทางสื่อที่เหมาะสมโดยเร็ว

การประชุมลับ ในการประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานเท่านั้น ให้ประธานดำเนินการเพื่อมิให้มีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับอนุญาต

กรณีที่รัฐสภาต้องประชุมร่วมกัน **ข้อ ๑๐** การประชุมรัฐสภาให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖ ของรัฐธรรมนูญ

การร้องขอให้เรียกประชุมสมัยวิสามัญ **ข้อ ๑๑** ในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาเข้าชื่อร้องขอให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๒๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลภายในสามวันของวันทำการนับแต่วันที่รับคำร้องขอ

เมื่อได้มีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาแล้ว ให้แจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีทราบ

การนัดประชุม **ข้อ ๑๒*** การนัดประชุมรัฐสภาให้ดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้อ

การแจ้งนัดประชุมและเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้อง **ข้อ ๑๓*** ให้แจ้งการนัดประชุมรัฐสภาให้สมาชิกรัฐสภาทราบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

หนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นเอกสารลับให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ข้อ ๑๔* ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติม
ในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน
และให้ดำเนินการตามข้อ ๑๓ เว้นแต่เป็นเอกสารลับให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภา
กำหนด

การบรรจุเรื่องเพิ่มเติม
ในระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๕ การจัดระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาให้จัดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (๒) รับรองรายงานการประชุม
- (๓) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (๔) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (๕) เรื่องที่เสนอใหม่
- (๖) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใด
ของระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาก็ได้

การจัดระเบียบวาระ
เรื่องด่วน

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอให้จัดเรื่องซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเรื่องใด
เป็นเรื่องด่วน ก็ให้ประธานรัฐสภาพิจารณาและอาจจัดให้ตามที่คณะรัฐมนตรีขอ

ข้อ ๑๖ ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกรัฐสภาผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสาร
ที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด เมื่อมีสมาชิกรัฐสภาลงชื่อ
มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็น
องค์ประชุม

องค์ประชุม

เมื่อมีสมาชิกรัฐสภามาลงชื่อครบองค์ประชุมและมีสัญญาณให้เข้าประชุมแล้ว
ให้ประธานดำเนินการประชุมได้

การดำเนินการ
ประชุม

เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมรัฐสภายืนขึ้นจนกว่าประธาน
ได้นั่งลง

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้อยู่ในที่ประชุม
รัฐสภายืนฟังตลอดเวลาที่อ่าน

ข้อ ๑๗ เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมรัฐสภาไปสามสัปดาห์แล้ว สมาชิกรัฐสภา
ยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมรัฐสภาไปก็ได้

กรณีไม่ครบองค์ประชุม

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ประธานชั่วคราว
ของที่ประชุม

ข้อ ๑๘ เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกรัฐสภา
ผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุม
ดำเนินการเลือกประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้น

ลำดับการพิจารณา

ข้อ ๑๙ การประชุมรัฐสภา ให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาตามเรื่องที่มีอยู่
ในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบ
วาระการประชุมรัฐสภาที่จัดไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การกล่าวถ้อยคำ
ในที่ประชุม

ข้อ ๒๐ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมรัฐสภา ให้ยกมือขึ้น
พ้นศีรษะ เมื่อประธานอนุญาตแล้ว จึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธาน
เท่านั้น

การขอลงหรือ
ชี้แจงของรัฐมนตรี
ต่อที่ประชุม

ข้อ ๒๑ ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุมรัฐสภา ให้ประธาน
พิจารณาอนุญาต
สมาชิกรัฐสภาอาจซักถามเพื่อความกระจ่างในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น
แต่รัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ เมื่อเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับ
ความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

อำนาจของประธาน
ในที่ประชุม

ข้อ ๒๒ ประธานมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมรัฐสภาในปัญหาใด ๆ สั่งพักการประชุม
รัฐสภา เลื่อนการประชุมรัฐสภา หรือเลิกการประชุมรัฐสภาได้ตามที่เห็นสมควร
ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยมิได้สั่งอย่างใด ให้เลิกการประชุมรัฐสภา

รายงานการประชุม

ข้อ ๒๓ รายงานการประชุมรัฐสภา เมื่อเลขาธิการรัฐสภาจัดทำเสร็จแล้ว
ให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ก่อนที่จะเสนอให้รัฐสภารับรองให้ทำสำเนาไว้
ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่น้อยกว่า
เจ็ดวันเพื่อให้สมาชิกรัฐสภาตรวจดูได้ รวมทั้งเสนอให้สมาชิกรัฐสภาตรวจดูทางสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วย

รายงานการประชุมรัฐสภาทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกรัฐสภาที่มาประชุม
ที่ลาการประชุม ที่ขาดการประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนแต่ละเรื่อง

การขอแก้ไขเพิ่มเติม
รายงานการประชุม

สมาชิกรัฐสภามีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าว
ให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อเลขาธิการรัฐสภา ถ้าเลขาธิการ
รัฐสภาไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกรัฐสภาผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอ
แก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาวินิจฉัย

ข้อ ๒๔	รายงานการประชุมรัฐสภาครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิก รัฐสภาตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยสมาชิกรัฐสภาขอให้แก้ไขเพิ่มเติม ในคราวที่รัฐสภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมรัฐสภานั้น เลขานุการรัฐสภาจะต้อง แถลงต่อที่ประชุมรัฐสภาถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว	การแถลงต่อที่ประชุม กรณีมีการแก้ไข เพิ่มเติมรายงาน การประชุม
ข้อ ๒๕	เมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้รับรองรายงานการประชุมรัฐสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธานรัฐสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน รายงานการประชุมรัฐสภาที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่ไม่มีสภาผู้แทน ราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือไม่มี สภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอื่นใด ให้เลขานุการรัฐสภาบันทึกเหตุนั้นไว้ และลงลายมือชื่อ ไว้เป็นหลักฐาน	การรับรองรายงาน การประชุม
ข้อ ๒๖	การประชุมลับต้องจดรายงานการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่ที่ประชุม รัฐสภาอาจมีมติไม่ให้จดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้	การจดรายงาน การประชุมลับ
ข้อ ๒๗	การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม รัฐสภา	การเปิดเผยรายงาน การประชุมลับ
ข้อ ๒๘	ให้เลขานุการรัฐสภาเป็นผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุม รัฐสภา เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป ทั้งนี้ นอกจากรายงาน การประชุมลับที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติไม่ให้เปิดเผย	การจัดพิมพ์และโฆษณา รายงานการประชุม

ส่วนที่ ๒
การเสนอญัตติ

ข้อ ๒๙	ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานรัฐสภา และต้องมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น	การเสนอญัตติ
ข้อ ๓๐ *	ญัตติขอให้ประชุมลับตามมาตรา ๑๒๗ ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๑ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของผู้นำฝ่ายค้าน	ญัตติที่ไม่ต้องมีผู้รับรอง

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ในสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๕๕ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖
ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

ญัตติขอให้อนุมัติ
ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่
และอำนาจของรัฐสภา

ข้อ ๓๑ ญัตติขอให้รัฐสภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ
ของรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกรัฐสภาเป็นผู้เสนอต้องมี
จำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

ญัตติที่ไม่ต้อง
เสนอล่วงหน้า
หรือเป็นหนังสือ

ข้อ ๓๒ ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

(๑) ขอให้ปรึกษาหรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วน

(๒) ขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา

(๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๒๖

(๔) ญัตติในข้อ ๓๓ ข้อ ๕๕ ข้อ ๕๖ ข้อ ๕๗ ข้อ ๕๘ หรือข้อ ๑๕๐

(๕) ญัตติที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อยกเว้น
ในการเสนอ
ญัตติซ้อน

ข้อ ๓๓ เมื่อที่ประชุมรัฐสภา กำลังปรึกษาหรือพิจารณาญัตติใดอยู่ ห้ามเสนอ
ญัตติอื่น นอกจากญัตติต่อไปนี้

(๑) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนอง
เดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(๒) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการพิจารณาเพื่อพิจารณาหรือขอให้บุคคลใด
ส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

(๓) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ

(๔) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา

(๕) ขอให้ปิดอภิปราย

ญัตติตาม (๒) (๔) หรือ (๕) เมื่อที่ประชุมรัฐสภาลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว
ห้ามเสนอญัตติอื่นในข้อนี้อีก

ญัตติที่ห้ามเสนอ
พร้อมการอภิปราย
ของผู้เสนอ

ข้อ ๓๔ ญัตติตามข้อ ๓๓ (๕) ห้ามผู้ใดเสนอในคราวเดียวกับการอภิปราย
ของตน

การรับรองญัตติ
ที่ต้องเสนอล่วงหน้า
เป็นหนังสือ

ข้อ ๓๕ ญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ สมาชิกสภาผู้เสนอและผู้รับรอง
ต้องลงลายมือชื่อในญัตตินั้น

ข้อ ๓๖*	ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นในที่ประชุม	การรับรองญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ
ข้อ ๓๗	การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมรัฐสภา	การแก้ไขเพิ่มเติมหรือถอนญัตติ
ข้อ ๓๘	การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด หรือจากการเป็นผู้รับรอง จะกระทำได้อีกเฉพาะก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ในกรณีที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาแล้ว จะถอนชื่อได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมรัฐสภา	การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติหรือผู้รับรองญัตติ
ข้อ ๓๙	การขอถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้อีกเฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ	การถอนและแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติ
ข้อ ๔๐	ญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมรัฐสภาแล้ว การเสนอญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันจะกระทำมิได้	ข้อห้ามในการเสนอญัตติที่มีหลักการเดียวกัน
	ญัตติหรือคำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมรัฐสภาแล้ว ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุมรัฐสภา หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป	กรณีที่ญัตติหรือคำแปรญัตติเป็นอันตกไป
	การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องมอบแก่สมาชิกรัฐสภาและต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานรัฐสภา	การมอบหมายให้ชี้แจงแทน
ข้อ ๔๑	ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ญัตติที่ยังมิได้มีการลงมติหรือญัตติที่ประธานรัฐสภาจะอนุญาต ในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป	ผลของญัตติที่ตกไป

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ส่วนที่ ๓
การอภิปราย

ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน **ข้อ ๔๒** ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมีหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรณีกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น ผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติ สมาชิกรัฐสภาหรือกรรมการผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมการการให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ลำดับในการอภิปราย **ข้อ ๔๓** เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับและไม่ให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

กรณีมีผู้ขออภิปรายหลายคน **ข้อ ๔๔** ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ และผู้ซึ่งยังมีได้อภิปรายด้วย

ประเด็นและข้อห้ามในการอภิปราย **ข้อ ๔๕** ในการอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่พึมพำเพ้อ วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามนำเอกสารใดมาอ่านในที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่จำเป็น และห้ามนำวัตถุใดเข้ามาแสดงในที่ประชุมรัฐสภาทั้งนี้ เว้นแต่ประธานจะอนุญาต

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียชื่อเสียงบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกรัฐสภาหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

การให้หยุดอภิปราย **ข้อ ๔๖** ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

วิธีการประท้วงกรณีมีการฝ่าฝืนข้อบังคับ **ข้อ ๔๗** สมาชิกรัฐสภาผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยืนและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิง ถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

วิธีการประท้วงกรณี ถูกพาดพิง

ข้อ ๔๘ เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๔๗ ผู้อภิปรายอาจถอน คำพูดของตน การถอนคำพูด หรือตามคำวินิจฉัยของประธานได้

ถ้าผู้อภิปรายออกไปจากที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่ถอนคำพูดตามคำวินิจฉัย ของประธาน ให้ประธานบันทึกพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยไว้ในรายงาน การประชุม

ข้อ ๔๙ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

(๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย

(๒) ที่ประชุมรัฐสภาลงมติให้ปิดอภิปราย

กรณีที่มีการอภิปราย เป็นอันยุติ

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว การปิดอภิปราย จะขอให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๕๑ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุม การอภิปรายสรุป รัฐสภาจะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่งมีสิทธิอภิปรายสรุป ได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะประชุมรัฐสภาจะลงมติ

ข้อ ๕๒ ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจง การอนุญาตให้บุคคล ชี้แจงข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมรัฐสภาประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ ๕๓ ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือย่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูด การให้สัญญาณของ ประธานในที่ประชุม หยุดพูดและนั่งลงทันที

ส่วนที่ ๔

การลงมติ

ข้อ ๕๔ ในกรณีที่จะต้องมีมติของรัฐสภา ให้ประธานมีสัญญาณ การลงมติ ให้สมาชิกรัฐสภาทราบก่อนลงมติ และการลงมติดังกล่าวต้องมีสมาชิกรัฐสภาครบองค์ประชุม

ในกรณีที่ถ้าความเห็นของที่ประชุมรัฐสภามีสองฝ่ายให้ถือเอาจำนวน คะแนนเสียงข้างมาก คะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และถ้าความเห็นของที่ประชุมรัฐสภามีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป

ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ หรือข้อบังคับนี้

การออกเสียงชี้ขาด ในกรณีที่มิมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด การออกเสียงชี้ขาดของประธานให้กระทำการเป็นการเปิดเผย โดยจะให้ เหตุผลหรือไม่ก็ได้

การออกเสียงลงคะแนน **ข้อ ๕๕** การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำการเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อคณะรัฐมนตรี ร้องขอหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ขอให้กระทำการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ

การคัดค้าน การออกเสียงลงคะแนนลับ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติให้ลงคะแนนลับ ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกรัฐสภาคัดค้านและมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของ สมาชิกรัฐสภาในที่ประชุมรัฐสภา ให้ถือเป็นเอกสิทธิ์ที่จะลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อห้ามในการออกเสียงลงคะแนน การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันมิได้

วิธีออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย **ข้อ ๕๖** การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้
(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด
(๒) เรียกชื่อสมาชิกรัฐสภาตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคน ตามวิธีที่ประธานกำหนด
(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมรัฐสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี
การออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้อง ให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด
การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) หรือ (๓) ได้ต่อเมื่อ สมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติและที่ประชุมรัฐสภานุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ ตามข้อ ๕๘
การออกเสียงลงคะแนนตาม (๒) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกรัฐสภา หกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน

วิธีออกเสียงลงคะแนนลับ **ข้อ ๕๗** การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้
(๑) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วย ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียน เครื่องหมาย ○
(๒) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมรัฐสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี
ให้นำความในข้อ ๕๖ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๘ เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๑) ถ้าสมาชิกรัฐสภา ร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๕๖ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงมีความต่างกัน เกินกว่าสามสิบคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้ เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับ คะแนนเสียงใหม่อีกมิได้		การxonับ คะแนนเสียงใหม่
ข้อ ๕๙ สมาชิกรัฐสภาซึ่งเข้ามาในที่ประชุมรัฐสภาระหว่างการออกเสียง ลงคะแนนอาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการลงคะแนน		การลงคะแนนของสมาชิก ซึ่งเข้ามาในที่ประชุม ระหว่างการออกเสียง
ข้อ ๖๐ เมื่อได้นับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุม รัฐสภาทันที ถ้าเรื่องใดรัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับที่กำหนดไว้ว่า มติจะต้องประกอบด้วย คะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงถึงจำนวนที่กำหนด ไว้นั้นหรือไม่ ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้ประกาศมติต่อที่ประชุมรัฐสภาจากผลการออกเสียง ลงคะแนนด้วยวิธีตามข้อ ๕๗ แล้ว ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียง ลงคะแนนนั้นด้วย		การประกาศมติ การทำลายบัตร ออกเสียงลงคะแนนลับ
ข้อ ๖๑ ยุติติใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมรัฐสภาว่ามีผู้เห็นเป็น อย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยยุตินั้น ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ยุติติที่เป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญ หรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยโดยการออกเสียงลงคะแนน		ยุติติที่ไม่มีผู้คัดค้าน หรือเห็นเป็นอย่างอื่น
ข้อ ๖๒ ให้เลขาธิการรัฐสภาจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิก รัฐสภาแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณรัฐสภา รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่การออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับตามข้อ ๕๗		การจัดทำบันทึก การออกเสียงลงคะแนน

หมวด ๓

กรรมการธิการ

ข้อ ๖๓ การตั้งคณะกรรมการธิการของรัฐสภา กรรมการธิการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิก ของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิก	การตั้งคณะกรรมการ ของรัฐบาล
--	--------------------------------

ของแต่ละสภา และกรรมการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ข้อห้ามในการสอบหาข้อเท็จจริง ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

การเลือกตั้งคณะกรรมการธิการของรัฐสภา ข้อ ๖๔ ภายใต้บังคับข้อ ๖๓ ในการเลือกตั้งคณะกรรมการธิการของรัฐสภา สมาชิกรัฐสภาแต่ละคน มีสิทธิเสนอชื่อได้ไม่เกินจำนวนกรรมการ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ถ้ามีการเสนอชื่อกรรมการเท่ากับจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อมากกว่าจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

องค์ประชุมของคณะกรรมการธิการ ข้อ ๖๕ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

การประชุมคณะกรรมการธิการ ข้อ ๖๖ การประชุมคณะกรรมการให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมรัฐสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ตำแหน่งในคณะกรรมการธิการ ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ และตำแหน่งอื่น ๆ จากกรรมการในคณะนั้น ๆ

ประธานชั่วคราวของการประชุมคณะกรรมการธิการ ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้กรรมการผู้มียุสสุตซึ่งอยู่ในที่ประชุมของคณะกรรมการเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธาน

การตั้งคณะอนุกรรมการ ภายใต้บังคับข้อ ๖๓ วรรคสอง คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใด ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจตามที่จะมอบหมายได้

การเรียกเอกสารหรือบุคคลมาแสดงข้อเท็จจริง ข้อ ๖๗ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการประชุมคณะกรรมการให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ผู้มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการธิการ ข้อ ๖๘ ในการประชุมคณะกรรมการ สมาชิกรัฐสภา รัฐมนตรี หรือผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุญาตมีสิทธิเข้าฟังการประชุม ในการนี้ประชุมลับ ผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

ข้อ ๖๙ ภายใต้บังคับข้อ ๖๘ ผู้เสนอญัตติ รัฐมนตรี และผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้ การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกรัฐสภาผู้อื่นหรือกรรมการท่านใดท่านหนึ่งกระทำแทนได้	การชี้แจง แสดงความคิดเห็น ในที่ประชุม คณะกรรมการการ
ข้อ ๗๐ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของคณะกรรมการการ คณะกรรมการการอาจขอให้เลขาธิการรัฐสภาแต่งตั้งข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการการก็ได้	ผู้ช่วยเลขานุการ ในคณะกรรมการการ
ข้อ ๗๑ ให้เลขาธิการรัฐสภาประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการการไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติแล้วแต่กรณีล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบด้วย	การประกาศ กำหนดการประชุม คณะกรรมการการ
ข้อ ๗๒ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการการตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสิบนาทีนับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด ให้คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จหรือที่ประชุมอนุญาตให้เลื่อนการชี้แจงออกไป	กรณีที่คำแปรญัตติ ต้องตกไป
ข้อ ๗๓ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการการในข้อใด จะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้รัฐสภาวินิจฉัยก็ได้	การสงวนคำแปรญัตติ
ข้อ ๗๔ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการการในข้อใด จะสงวนความเห็นไว้เพื่อขอให้รัฐสภาวินิจฉัยก็ได้	การสงวนความเห็น
ข้อ ๗๕ เมื่อคณะกรรมการการได้กระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่รัฐสгамอบหมายเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อรัฐสภาตามระยะเวลาที่รัฐสภากำหนด	รายงานของ คณะกรรมการการ

ในที่ประชุมรัฐสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการจะมอบหมายให้บุคคลใดร่วมแถลงหรือชี้แจงด้วยก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากประธาน

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการ

ข้อ ๗๖ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้รัฐสภาพิจารณา

ในการพิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้รัฐสภาลงมติว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยโดยไม่มีการอภิปราย

ในกรณีที่รัฐสภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการให้ประธานรัฐสภาแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การแจ้งผลการดำเนินการ
ตามข้อสังเกตของ
คณะกรรมการ
ต่อที่ประชุมรัฐสภา

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาส่งข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ให้คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบว่าได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้นประการใดหรือไม่ และให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมรัฐสภา

การดำเนินการกรณี
คณะกรรมการกระทำ
กิจการหรือพิจารณา
เรื่องใดไม่เสร็จ
ตามกำหนด

ข้อ ๗๗ ถ้ารัฐสภามีมติให้คณะกรรมการใดกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการนั้นกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการต้องรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบโดยด่วน

ให้ประธานรัฐสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบภายหลัง

การนับระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เริ่มนับแต่วันที่รัฐสภามีมติกำหนดระยะเวลา

การเปิดเผย
บันทึกการประชุม
หรือรายงานของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๗๘ คณะกรรมการต้องเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ให้ประชาชนทราบ เว้นแต่รัฐสภามีมติมิให้เปิดเผย

ข้อ ๗๙* กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการ

(๑) สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรยุบ หรือไม่มี
สภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอื่นใด

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ

(๕) รัฐสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๘๐ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการใดว่างลง
ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งต่อประธานรัฐสภา เพื่อขอให้รัฐสภาตั้งกรรมการ
แทนตำแหน่งที่ว่าง

การตั้งกรรมการ
แทนตำแหน่งที่ว่าง

หมวด ๔

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องแบ่งเป็นมาตรา
และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้

การเสนอร่าง พ.ร.บ.

(๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจ
เกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบ
ตามวรรคหนึ่ง

การเสนอสรุปผล
การรับฟังความคิดเห็น
และรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบ
จากร่าง พ.ร.บ.

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

ก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา การพิจารณาถึงความจำเป็น
ที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานรัฐสภากำหนด

ข้อ ๘๒ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๑
ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธาน
รัฐสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ

การตรวจสอบร่าง พ.ร.บ.

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

การขอแก้ไขเพิ่มเติม
ร่าง พ.ร.ป. ก่อนบรรจุ
เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๘๓ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยที่ไม่ส่งผลทำให้หลักการตามข้อ ๘๑ (๑) หรือสาระสำคัญแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม

การบรรจุร่าง พ.ร.ป.
เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๘๔ เมื่อประธานรัฐสภาตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วไม่พบข้อบกพร่อง ให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

กำหนดเวลา
การพิจารณา
ร่าง พ.ร.ป.

ให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา

การดำเนินการ
กรณีร่าง พ.ร.ป.
ที่ สส. เป็นผู้เสนอ
เป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

ข้อ ๘๕ ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๑ (๒) ของรัฐธรรมนูญ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานรัฐสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีกรณีเป็นที่สงสัยตามมาตรา ๑๓๔ ประกอบมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ก็ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง

การพิจารณา
ให้คำรับรองร่าง พ.ร.ป.
ของนายกรัฐมนตรี

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่พิจารณาให้คำรับรองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้เสนอทราบ

การประชุมเพื่อวินิจฉัย
ว่าเป็นร่าง พ.ร.ป.
เกี่ยวกับการเงิน
หรือไม่

หากผู้เสนอแจ้งคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญทุกคณะของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๔

การพิจารณาร่าง พ.ร.ป.

ข้อ ๘๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

การพิจารณาร่าง พ.ร.ป.
ในวาระที่หนึ่ง

ข้อ ๘๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่หนึ่งให้รัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ในกรณีที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน รัฐสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อรัฐสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้รัฐสภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

กรณีตามวรรคสอง ระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามข้อ ๘๔ ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๘๘ ในกรณีที่รัฐสภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้รัฐสภาพิจารณาตามลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยคณะกรรมการธิการ

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.ป.
ในวาระที่สอง

ข้อ ๘๙ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะให้คณะกรรมการธิการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่รัฐสภากำหนด หากคณะกรรมการธิการเห็นว่าพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการธิการต้องรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบภายหลัง ทั้งนี้ การขยายเวลาดังกล่าวให้ขยายได้ไม่เกินหนึ่งครั้ง

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.ป. โดย
คณะกรรมการธิการ

การพิจารณาโดยกรรมการธิการเต็มสภาจะกระทำได้อีกต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่า สี่สิบคนและที่ประชุมรัฐสภาอนุมัติ

คณะกรรมการธิการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ข้อ ๙๐ การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะต้องมีสัดส่วนบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อจำนวนไม่เกินหนึ่งในหกของจำนวนกรรมการทั้งหมดประกอบด้วย

การตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณา
ร่าง พ.ร.ป.

การตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ประธานรัฐสภาวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ตั้งจากบุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชน

การตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.ป.
ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ
เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ

ที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรงร่วมเป็นกรรมการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่า
หนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด

การเลือกตั้งคณะกรรมการ และการประชุมคณะกรรมการ ให้นำความ
ในหมวด ๓ กรรมการ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเสนอคำแปรญัตติ
ร่าง พ.ร.ป.

ข้อ ๙๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นคณะกรรมการ
ที่รัฐสภาตั้ง สมาชิกรัฐสภาผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติลงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการ
ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญ เว้นแต่รัฐสภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติร่าง พ.ร.ป.

การแปรญัตติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัด
กับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

รายงานการพิจารณา
ร่าง พ.ร.ป. ของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๙๒ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น โดยแสดง
ร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานรัฐสภา รายงานนั้นอย่างน้อย
ต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ
มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวน
คำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการ และในกรณี
ที่คณะกรรมการมีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบ
หรือควรปฏิบัติให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ
เพื่อให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาและให้นำความในข้อ ๗๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินการกรณี
รัฐสภาลงมติแก้ไขเพิ่มเติม
ร่าง พ.ร.ป. จนทำให้มี
ลักษณะเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

ข้อ ๙๓ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน
แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้ารัฐสภาได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดและประธาน
รัฐสภาเห็นเอง หรือมีสมาชิกรัฐสภาทักท้วงต่อประธานรัฐสภาโดยมีจำนวนสมาชิกรัฐสภา
รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคนว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานรัฐสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้

ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการธิการสามัญ
ทุกคณะของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการณดังกล่าว
และให้นำความในข้อ ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙๔ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๙๓ แล้ว ให้รัฐสภา
ดำเนินการลงมติในวาระที่สามต่อไป ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้รัฐสภาดำเนินการ
แก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวกับการเงิน

การดำเนินการกรณี
ได้รับแจ้งเรื่องการรับรอง
ร่าง พ.ร.บ. ที่มีการแก้ไข
เพิ่มเติมจนมีลักษณะเป็น
ร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวด้วยการเงิน
จากนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๙๕ ในกรณีที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญโดยกรรมการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกรัฐสภาทุกคนในที่ประชุมรัฐสภา
ประกอบกันเป็นคณะกรรมการธิการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธาน
คณะกรรมการธิการด้วย

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. โดย
กรรมการเต็มสภา

การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาเป็นการพิจารณาชั้นคณะกรรมการ
และการพิจารณาของรัฐสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมารวมกันไป

ข้อ ๙๖ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่
คณะกรรมการธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ
แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราและให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำ
หรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือ
กรรมการธิการที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณา
เรียงมาตรา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติม
กฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย
และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙๗ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๙๖ จนจบร่างแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาทั้งร่าง
เป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกรัฐสภาอาจขอแก้ไขเพิ่มเติม
ถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่า
ยังขัดแย้งกันอยู่

การพิจารณาสรุป
ร่าง พ.ร.บ. ทั้งฉบับ

ข้อ ๙๘ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่สอง
เสร็จแล้ว ให้รัฐสภาลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่สาม

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

กรณีที่ร่าง พ.ร.บ.
เป็นอันตกไป

ข้อ ๙๙ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็ดี ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

ร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว

ข้อ ๑๐๐ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่สามเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ ต่อไป

ผลของการพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ไม่แล้วเสร็จ
ภายในกำหนดเวลา

ข้อ ๑๐๑ ในกรณีที่รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง และให้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ ต่อไป

การพิจารณาข้อทักท้วงจาก
ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ
หรือองค์กรอิสระ
ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๐๒ ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้ความเห็นหากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องไม่มีข้อทักท้วงภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

การส่งร่าง พ.ร.บ. ไปยัง
ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ
หรือองค์กรอิสระ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อ
ให้ความเห็น

ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นต่อรัฐสภาว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบนั้นมีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน เพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ทั้งนี้ รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

การทบทวนข้อผิดพลาด
ของร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว

ข้อ ๑๐๓ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบและได้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ แล้วมีข้อความผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ประธานรัฐสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกรัฐสภา

เสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคนให้นำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมาพิจารณาทบทวน หากที่ประชุมรัฐสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ให้ดำเนินการได้

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอนำมาพิจารณาทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และให้กระทำในที่ประชุมรัฐสภา

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

ข้อ ๑๐๔ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ และได้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ แล้ว ก่อนส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาชะลอไว้สามวัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภาว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้ประธานรัฐสภาส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

การชะลอเพื่อตรวจสอบร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนส่งไปยังนายกรัฐมนตรี

หมวด ๕

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ*

ส่วนที่ ๑

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้น
เพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ
ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ*

ข้อ ๑๐๕* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๐๖* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๐๗* (ยกเลิก)

* ยกเลิกโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ข้อ ๑๐๘* (ยกเลิก)

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้
ตามมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ*

ข้อ ๑๐๙* (ยกเลิก)

หมวด ๖

การให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ

การบรรจุเรื่อง
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๑๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอให้รัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติม ร่าง พ.ร.บ.
หรือร่าง พ.ร.บ. ที่
รัฐสภามีมติเห็นชอบ
ให้พิจารณาต่อไป

ข้อ ๑๑๑ เมื่อรัฐสภามีมติเห็นชอบตามข้อ ๑๑๐ แล้ว ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับของแต่ละสภา เว้นแต่การนี้ระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภาตามมาตรา ๑๓๖ และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของรัฐสภาตามมาตรา ๑๓๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้เริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่รัฐสภามีมติเห็นชอบ

หมวด ๗

การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา
ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญการบรรจุเรื่อง
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๑๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีเสนอเรื่องเพื่อรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

* ยกเลิกโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบหนังสือสัญญาตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

กำหนดเวลา
การพิจารณา
ให้ความเห็นชอบ
หนังสือสัญญา

ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาก่อนให้ความเห็นชอบ ให้นำความในหมวด ๓ กรรมการธิการ มาใช้บังคับกับการพิจารณาของคณะกรรมการธิการโดยอนุโลม

การตั้งคณะกรรมการ
เพื่อพิจารณาก่อน
ให้ความเห็นชอบ

หมวด ๘

การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๑๓ การเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้

ข้อห้ามในการแก้ไข
เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๑๔ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้

การเสนอร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

(๑) หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

การแก้ไขเพิ่มเติม หรือการยกเลิกมาตราใดของรัฐธรรมนูญให้ระบุมাত্রา

ที่ต้องการแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกไว้ในหลักการหรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้

ข้อ ๑๑๕ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอต่อรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภาเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนทราบและสามารถเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นได้โดยสะดวก ตามวิธีการที่ประธานรัฐสภากำหนด

การเปิดเผย
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม
ให้ประชาชนทราบ

ข้อ ๑๑๖ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้เลขาธิการรัฐสภาจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น เพื่อให้รัฐสภาทราบด้วย

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม
ที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอ

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น เป็นผู้เสนอและชี้แจงร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อที่ประชุมรัฐสภา

การตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อ ๑๑๗ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๒๕๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่องให้ประธานรัฐสภาแจ้งผู้เสนอทราบ

การขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมก่อนที่ประธานรัฐสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา
ข้อ ๑๑๘ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ก่อนที่ประธานรัฐสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยที่ไม่มีผลทำให้หลักการตามข้อ ๑๑๔ (๑) หรือสาระสำคัญแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม

การบรรจุร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระการประชุม
ข้อ ๑๑๙ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม เว้นแต่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้นับแต่วันที่ตรวจสอบเอกสารถูกต้องครบถ้วน

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อ ๑๒๐ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่หนึ่ง
ข้อ ๑๒๑ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่หนึ่ง ให้รัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น

วิธีการออกเสียงและจำนวนคะแนนเสียงในวาระที่หนึ่ง
การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

การตั้งคณะกรรมการพิจารณา
เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ที่ประชุมรัฐสภาจะตั้งคณะกรรมการพิจารณา ก่อนรับหลักการก็ได้

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับรวมกัน
ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับรวมกัน รัฐสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้ลงมติว่าจะใช้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๑๒๒ ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้พิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง	การพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติมในวาระสอง
ข้อ ๑๒๓* การพิจารณาในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมรัฐสภาตั้งคณะกรรมการการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมีจำนวนไม่เกินสี่สิบเก้าคน และกรรมการซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา และกรรมการซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร	การตั้งคณะกรรมการ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม
ข้อ ๑๒๔ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นคณะกรรมการสมาชิกสภาผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้เสนอคำแปรญัตติลงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภารับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่รัฐสภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติ สำหรับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไว้เป็นอย่างอื่น การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา การแปรญัตติเพิ่มมาตรารับขึ้นใหม่ หรือตัดทอน หรือแก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่การแก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวข้องเนื่องกับหลักการนั้น	การเสนอคำแปรญัตติ ร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม การแปรญัตติ ร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม
ข้อ ๑๒๕ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานต่อประธานรัฐสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติมติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย	รายงานการพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมของ คณะกรรมการ
ข้อ ๑๒๖ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและ รายงานของคณะกรรมการตามข้อ ๑๒๕ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม รัฐสภาภายในสิบห้าวันกำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม	การบรรจุร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมและรายงาน ของคณะกรรมการเข้า ระเบียบวาระการประชุม

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

การพิจารณา

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข

เพิ่มเติมที่ประชาชน

เข้าชื่อเสนอในวาระที่สอง

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นคณะกรรมการธิการ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอได้แสดงความคิดเห็นด้วย

การออกเสียงลงคะแนน

ในวันอาทิตย์ที่สอง

ข้อ ๑๒๙ การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับ
มาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

การพิจารณาสรุป

ร่างรัฐธรรมนูญ

แก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ

ข้อ ๑๓๐ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๗ จนจบร่างแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณา
ทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งและในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกรัฐสภาอาจขอแก้ไขเพิ่มเติม
ถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่าย่างขัดแย้งกันอยู่

การรอกการลงมติเห็นชอบ

ในวันอาทิตย์ที่สาม

ข้อ ๑๓๑ เมื่อได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาเป็นวาระที่สามต่อไป

การพิจารณา

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข

เพิ่มเติมในวาระที่สาม

ข้อ ๑๓๒ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สาม ไม่มีการอภิปรายและให้ที่ประชุมรัฐสภาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ

วิธีการออกเสียงและ

จำนวนคะแนนเสียง

ในวันพุธที่สาม

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

- ข้อ ๑๓๓ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบ ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป

กรณีที่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นอันตกไป
- ข้อ ๑๓๔ เมื่อรัฐสภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแล้วให้รอไว้สิบห้าวัน แล้วจึงให้ประธานรัฐสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป

การรอไว้เมื่อลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว
- ข้อ ๑๓๕ ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญหรือเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตามข้อ ๑๓๔ ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการ ดังนี้

กรณีที่ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๑) ส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

(๒) ในกรณีที่ผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๓๔ ต่อไป

(๓) ในกรณีที่ผลการออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป

หมวด ๙

การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี*

ข้อ ๑๓๖* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๓๗* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๓๘* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๓๙* (ยกเลิก)

* ยกเลิกโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

หมวด ๑๐

การแถลงนโยบาย

การแถลงนโยบาย
ของคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๑๔๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีขอแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๖๒ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน เมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว ให้ประธานดำเนินการให้สมาชิกรัฐสภาซักถามและอภิปรายรวมกัน เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาได้มีมติให้ซักถามและอภิปรายเป็นประเด็น ๆ ไป โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ

การซักถามและ
การอภิปราย

ข้อ ๑๔๑ สมาชิกรัฐสภามีสิทธิจะซักถามและอภิปรายทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านในเรื่องความเหมาะสมของนโยบายและความสามารถที่จะบริหารราชการแผ่นดินให้สำเร็จผลตามนโยบาย

การตอบข้อซักถาม
หรือข้อคัดค้าน

ข้อ ๑๔๒ รัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม หรือข้อคัดค้านของสมาชิกรัฐสภา เพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกรัฐสภาที่ซักถาม หรือคัดค้านทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

ลักษณะการอภิปราย

ข้อ ๑๔๓ ในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในหมวดนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๑

การเปิดอภิปรายทั่วไป

ตามมาตรา ๑๕๕ และมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ

การเปิดอภิปรายทั่วไป
กรณีมีปัญหาสำคัญ
เกี่ยวกับความมั่นคง
ปลอดภัยหรือเศรษฐกิจ
ของประเทศ

ข้อ ๑๔๔ เมื่อผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแจ้งขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน การประชุมรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง จะต้องดำเนินการให้มีการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ประชุมลับ

ข้อ ๑๔๕ เมื่อนายกรัฐมนตรีขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การเปิดอภิปรายทั่วไปกรณีมีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน

ข้อ ๑๔๖ ในการอภิปรายตามข้อ ๑๔๔ และข้อ ๑๔๕ ให้นำความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม และรัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

ลักษณะและการลงมติในการอภิปรายทั่วไป

หมวด ๑๒

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ ๑๔๗ สถานที่ประชุมของรัฐสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้ามบุคคลซึ่งเข้าไปในห้องประชุมรัฐสภาต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานรัฐสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่รัฐสภาเมื่อหมดภารกิจต้องออกจากห้องประชุมรัฐสภา

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในสถานที่ประชุม

การแต่งกายของสมาชิกรัฐสภานั้น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภาหรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือตามที่ประธานรัฐสภากำหนด

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนในห้องประชุมรัฐสภา

ข้อ ๑๔๘ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ออกคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุมรัฐสภา หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมรัฐสภา โดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาในครั้งนั้นก็ได้

อำนาจของประธานในการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ประชุม

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุมรัฐสภา หากผู้นั้นขัดขืนประธานมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภานำตัวออกจากสถานที่ประชุมของรัฐสภา หรือออกไปให้พ้นบริเวณรัฐสภา ทั้งนี้ วิธีการหรือขั้นตอนการนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของประธานย่อมได้รับความคุ้มครอง

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้

ข้อ ๑๔๙ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมรัฐสภา หรือบริเวณรัฐสภา หรือเข้าฟังการประชุมรัฐสภา ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุมรัฐสภา ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนดไว้

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

หมวด ๑๓

บทสุดท้าย

การตั้งข้อบังคับ
ชั่วคราวเฉพาะกรณี

ข้อ ๑๕๐ ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิก
รัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้ตั้งข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งทั้งหมด หรือบางส่วน
เป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมรัฐสภาอนุมัติก็ให้ใช้ได้

การตีความข้อบังคับ

ข้อ ๑๕๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้อง
ตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้ลงมติ
วินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ
ทั้งสองสภาเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธาน
ขอปรึกษา หรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

การแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อบังคับ

ข้อ ๑๕๒ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิก
รัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

การเสนอและพิจารณาญัตติตามวรรคหนึ่งให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอ
และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การร้องขอและการโฆษณา
คำชี้แจงกรณีมีการกล่าว
ถ้อยคำในที่ประชุม
อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่น
ได้รับความเสียหาย

ข้อ ๑๕๓ ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายประสงค์จะให้มีการโฆษณา
คำชี้แจงตามมาตรา ๑๒๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้บุคคลนั้นยื่นคำร้องขอต่อ
ประธานรัฐสภาตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด
คำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ต้องมีข้อความเป็นข้อเท็จจริงโดยไม่มีลักษณะเป็น
ความผิดอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น

ให้ประธานรัฐสภาพิจารณาคำร้องขอดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวัน
นับแต่วันที่รับคำร้องขอ ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าว
ให้เลขาธิการรัฐสภาดำเนินการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวด้วยวิธีปิดประกาศไว้ ณ บริเวณ
รัฐสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ มีกำหนดระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธาน
รัฐสภาเห็นควรจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจง และให้ส่งสมาชิกรัฐสภาเพื่อทราบ ในการนี้
ประธานรัฐสภาอาจจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงนั้นโดยวิธีการอื่นด้วยก็ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานรัฐสภา